

İzmir, Urla'da Klazomenai ve Seferihisar'da Teos için Gezi Notları

Travel Notes for Klazomenai in Urla and Teos in Seferihisar in Izmir

Prof. Dr. Mustafa TÖZÜN

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD

Özet:

Bu yazıda İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı adına İzmir'in Urla ve Seferihisar ilçelerine 13.08.2021 tarihinde yapılan bir gezi konu edilmiştir. Bu gezinin sonunda, Urla'da Klazomenai ve Seferihisar'da Teos Antik kentleri hakkında bilgiler sunulmuştur. Bir gezi raporu hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Urla, Klazomenai, Seferihisar, Teos, İzmir

Abstract:

In this article, a trip to the Urla and Seferihisar districts of Izmir on behalf of Izmir Katip Celebi University Faculty of Medicine, Department of Public Health, on 13.08.2021 is discussed. At the end of this tour, information was presented about the ancient cities of Klazomenai in Urla and Teos in Seferihisar. A trip report has been prepared.

Keywords: Urla, Klazomenai, Seferihisar, Teos, İzmir

1. Giriş:

İzmir’de olmak antik çağlara ilgi gösteren meraklıları için İyonya’yı gezmek demektir.

Tarih 13 Ağustos 2021’di. Günün en sıcak olduğu saatte hava sıcaklığı 39 santigrat dereceyi gösteriyordu. Gezi için uygun bir hava sıcaklığı olmamasına rağmen koşullar bizi bu tarihte gezi yapmaya itti. İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Halk Sağlığı Anabilim dalı başkanı olarak ben **Prof. Dr. Mustafa TÖZÜN** ile asistan doktorlar **Dr. Büşra TOZDUMAN, Dr. İrem ZENGİ ve Dr. Gökhan AKAR**’dan oluşan ekip olarak, Urla Toplum Sağlığı Merkezi’ne yaptığımız eğitim amaçlı ziyaretten sonra Klazomenai ile bu gezi için planladığımız ilk antik kent gezisini gerçekleştirdik. Ardından Seferihisar’da Sığacık limanına gidildi. Öğlen yemeğinin ardından Akkum’a geçmeden önce Teos Antik Kenti gezildi.

Bu makalenin amacı; Gezi programı dâhilinde görülen antik kentler Klazomenai ve Teos hakkında bilgi sunmaktır.

2. Urla:

İzmir merkezinden 38 km uzakta olan Urla ilçesine 13.8.2021 tarihinde yaptığımız geziye Karşıyaka Bostanlı İskelesi’nden arabalı vapur ile Üçkuyular İskelesi’ne geçerek başladık. İzmir’in batısında yer alan Urla’nın, batısında Çeşme ve kuzeybatısında Karaburun yer almakta olup doğusunda Güzelbahçe ve Seferihisar ilçeleri bulunmaktadır. Kuzeyden ve güneyden Ege Denizi ile sınırlanır. Antik çağda Urla, *Klazomenai* ve *Vourla* olarak bilinmekteydi. Antik dönemde bir liman kenti olan Urla bugün liman özelliğini korumamaktadır. Bununla birlikte Urla 28 km’yi bulan kıyısıyla kıyı turizmi için elverişli bir ilçedir. İlçede her yıl pek çok etkinlik ve festival düzenlenmektedir (Işıldar & Yıldız, 2021; Emekli, 2004). Biz de 13 Ağustos gününde Urla’da gerçekleştirilmekte olan Bağ Bozumu Festivali’ne denk geldik. Sabah festival alanını gezdik. Daha sonra Urla-İskele’ye geçtik. Sabah kahvaltısı yapıp kahvemizi İskele’de içtik.

Resim 1. Urla İskele’de sabah kahvesi, 13.8.2021 (Sağda İrem Zengi, Solda Mustafa Tözün, ortada Büşra Tozduman)

Ardından Urla Toplum Sağlığı Merkezi’ne varıp Toplum Sağlığı Sorumlu Tabibi ile bir sohbet ve Merkezi’n gezilmesi ile yapılan çalışmaların Halk Sağlığı açısından değerlendirilmesi yapıldı. Böylece Halk Sağlığı saha çalışmamız da tamamlanmış oldu.

Resim 2. Urla Toplum Sağlığı Merkezi, 13.8.2021 (Sağda İrem Zengi, solda Mustafa Tözün, ortada Büşra Tozduman)

3. Klazomenai:

Oniki İon kentinden birisi Klazomenai'dir. Karantina Adası'nın karşısında Limantepe yer alır. Ayyıldız ve Cankurtaran tepeleri batıda uzanır. Kent bu alan içerisinde yer alır. Yerleşim alanında sahile yakın bir konuma sahip Nekropol alanı gezilebilir. Limantepe prehistorik döneme kadar uzanan bir tarihe sahiptir. İskele'de bulunan Limantepe İzmir'den Çeşmealtı'na uzanan yol tarafından ikiye bölünmüş haldedir. Limantepe'nin keşfedilmesi Ekrem Akurgal tarafından 1950 yılında olmuştur. Erken Tunç Döneminde (M.Ö. 3. Bin yıllar) Batı Anadolu sahilindeki ilk şehirleşme örneğinin burası olduğu ortaya konulmuştur. Zeytinyağı eldesi için atölyelerin kurulması (M.Ö. 6. Yüzyıl) Klazomenai için özgün bir özelliktir. Kazılar sonunda zeytinyağının ilk ıslah edildiği yerleşim yerleri arasında Klazomenai'nin de yer aldığı kanıtlanmıştır (T.C. Turizm ve Kültür Bakanlığı). İzmir Bölgesi Kazı ve Araştırmalar Projesi kapsamında 1992 yılında Limantepe'de başlayan çalışmalarda sualtı kazıları da yürütülmektedir. Ülkemizde ilk sualtı liman kazısı 2000 yılı itibari ile başlayan Limantepe / Klazomenai kazısıdır. Antik limanın doğusunda yer alan mendirek ve dalgakıranın özelliklerinin araştırıldığı çalışmalar neticesinde amphoralar gibi seramikler elde edilmiş olup bunlar Liman'ın erken evresini oluşturan MÖ 6. yy'ın ilk yarısı ve son dörtlüğüne işaret etmektedir (Tuğcu, 2017).

Resim 3. Klazomenai, Urla (13.8.2021) (Mustafa Tözün).

4. Sığacık:

Ne yazık ki 30 Ekim 2020 tarihinde Ege Denizi'nde bir deprem meydana geldi. Şiddeti 6,6 olan bu deprem bir tsunamiye neden olmuş ve İzmir'in Seferihisar ilçesindeki Sığacık Mahallesi'ni vurmuştu (İzmir'de deprem: Tsunami Sığacık'ı nasıl etkiledi?). Sığacık limanında yer alan deniz araçları da zarar görmüştü. O zamandan beri Sığacık Limanı'nı görmemiştik.

Urla'yı terk edip Seferihisar'a doğru 30 km yol aldık ve Sığacık Limanı yoluna saptık. Sığacık tarihi M.Ö. 1000'li yıllara dayanır. Denizciler tarafından 1522 yılında sığınak olarak kullanıldığından dolayı adı Sığacık olan bir yerleşim yeridir. Balık avlamak ve dalgıçlık ile ilgilenenlerin tercih ettiği turistik bir bölgedir (Sığacık hakkında Bilgiler).

Resim 4. Sığacık Limanı, Seferihisar (13.8.2021) (Sağda Mustafa Tözün, solda Gökhan Akar)

Sığacık Türkiye'nin ilk **CittaSlow** (Sakin şehir) ünvanını taşımaktadır. Osmanlı Dönemi'nde “Sığla-Sığala” olarak anılan limanda 16. Yüzyılda inşa edilen kale gezilmeye

değer. Bugün Kale'nin tarihi sur ve yapılarından bir kısmı ayaktaadır (Sığacık Gezi Rehberi). Kale'nin üzerine çıkılmasıyla Liman'ın güzel manzarası seyredilebilir. Ancak gezimizin yapıldığı tarihte Kale'ye çıkmak düşmelere karşı alınan önlemler nedeniyle yasaklanmıştı.

Sığacık'ta öğle yemeğini yedikten sonra Teos Antik Kenti'ne doğru yola devam ettik.

Resim 5. Sığacık'ta öğle yemeği (13.08.2021) (Sağda önde Gökhan Akar, sağda arkada Mustafa Tözün, solda önde Büşra Tozduman, solda arkada İrem Zengi)

5. Teos:

Mandalina ve zeytin ağaçları arasında İzmir'in 50 km güneybatısındaki antik kent Teos'a vardığımızda Helenistik Döneme ait, Hermogenes'in eseri olan bir Dionysos Tapınağı'nı gezebiliriz. Boiotia kralı Athamas kentin kurucusudur. İon Birliğinin önemli bir kenti olan Teos'ta nüfus hızla artmış, Phokaia ve Ephesos'a göç vermiştir ve ticaretin geliştiği bir kent olmuştur (M.Ö. 6. yüzyıl). Teos, M.Ö. 545'te Pers Komutanı Harpagos'un eline geçmiştir. Bunun üzerine Teoslular başta Abdera olmak üzere birçok kente göç etmiş, Kuzey Karadeniz kıyısında Phanagoria kentini kurmuştur. Pers hâkimiyeti Büyük İskender dönemine kadar sürmüştür. Teos, M.Ö. 3. Yüzyıldan itibaren Bergama Krallığı'na bağlanmıştır. Suriye Savaşı'nda (M.Ö. 192 - 188) Teos, Roma ve Pergamon Krallığı'nın karşısında yer almasına rağmen başarılı olamamış ve tekrar Pergamon Krallığı'na bağlanmıştır. Pergamon M.Ö. 133'te topraklarını Roma idaresine bırakınca Teos ta M.Ö. 129 yılında Roma'nın Asya Eyaleti içerisinde yer almıştır (Kadioğlu).

Resim 6. Teos Antik Kenti, Seferihisar <https://www.izmirdergisi.com/tr/turizm/kultur-turizmi/53-antik-donemin-isyankar-sehri-teos> (Erişim: 14.9.2021).

Teos'un gezilmesinden sonra yakındaki Akkum Plajı'na gidildi ve gün batımında denizin keyfi çıkarıldı.

6. Sonuç:

13.08.2021 tarihinde yapmış olduğumuz bu gezinin sonunda Urla'dan Teos'a doğru gezildi. Halk Sağlığı saha gezisi olarak Urla Toplum Sağlığı Merkezi gezildi. Klazomenai ve Teos Antik kentleri görüldü.

Kaynaklar:

1. Emekli, G. (2004). Kentsel Geliřmede Etkili Olan Faktörlerin Urla-İzmir rneğinde İrdelenmesi. TC Başbakanlık DPT, 114-125.
2. Işıldar, P., & Yıldız, zay. (2021). Festivaller ve Yerel Halk zerindeki Sosyal Etkileri: Urla rneėi. Türk Turizm Araştırmaları Dergisi, 3(4), 931-948.
3. İzmir'de deprem: Tsunami Sığacık'ı nasıl etkiledi?
<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-54772835> (Erişim: 14.09.2021).
4. Kadıoğlu, Musa. Antik Dönemin İsyankar Őehri: Teos.
<https://www.izmirdergisi.com/tr/turizm/kultur-turizmi/53-antik-donemin-isyankar-sehri-teos> (Erişim: 14.09.2021)

5. Sığacık Gezi Rehberi. <https://www.rehbername.com/seyahat/sigacik-gezi-rehberi> (Erişim: 14.09.2021).
6. Sığacık hakkında Bilgiler. <https://seyahatdergisi.com/sigacik/> (Erişim: 14.09.2021).
7. T.C. Turizm ve Kültür Bakanlığı. Klazomenai / Urla. <https://izmir.ktb.gov.tr/TR-210592/klazomenai-urla.html> (Erişim: 14.09.2021).
8. Tuğcu, İ. (2017). Liman Tepe/Klazomenai Antik Limanı Doğu Mendireği Çalışmaları. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 26(1), 85-101.